

P. 183

ANUL VII.

Trimestrul I, 1911

BULETINUL

SOCIETĂȚEI NUMISMATICE ROMANE

APARE TRIMESTRIAL | ABONAMENT ANUAL 3 LEI

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA CURȚII REGALE, F. GÖBL FII

19, STRADA REGALA, 19.

1911.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A V I S

Domnii membri ai societății sunt rugați să bine voiască a achita cotizațiile ce datorează pe trecut ; fiind că cu puținul capital ce are Societatea, și arătat în broșura dărei de seamă trimeasă D-lor membrii în anul trecut, nu se poate continua cu tipăritul buletinului.

In curent cu cotizațiile sunt numai 4 D-ni membri cari au dat câte 100 lei odată pentru totdeauna, iar restul datorează cotizațiile pe mai mulți ani.

Banii să se trimeată prin mandat poștal D-lui Colonel Iordănescu G., casierul societății, strada Lipcanul, 7, care va trimite tot prin poștă recepisa de încasare.

Președinte, M. SUTZO

MONETELE ANTICE DIN ȚINUTURILE ROMANEȘTI

PRECUVĂNTARE

Din toate monetele antice cari se găsesc în țară, cele mai interesante pentru noi sunt cele cari sunt originare din ținuturile noastre.

Aceste monete, afară de cele barbare, cari formează o categorie a parte, sunt monetele bătute de Romani în Dacia cu numele provinciei și monetele autonome sau romane, fabricate în orașele antice din Dobrogea noastră, Kallatia, Istrus și Tomis.

De câteva zile a apărut în Germania volumul II al magistralei opere, consacrată de Academicii Berlinului monetelor grecești și greco-romane, care formează un adevărat corpus numorum. Aceste două volume lucrute de doi eminenti numismați germani, D-nii Pick și Regleng, conțin pe lângă o descripțiune amănunțită a monetelor, dări de seamă savante care resumă cunoștințele noastre despre istoria provinciilor și orașelor cari au emis monetele.

Volumele I și II din această publicație coprinde toate monetele antice bătute în țările noastre și deci presintă pentru noi un interes foarte mare, dar toată lumea nu știe limba germană și n'are la îndemână

poate suma de una sută lei circa ca să cumpere aceste cărți, de aceea Societ. Num. Rom., spre a înălătura în parte aceste dificultăți și a veni în ajutor majorității numismaților noștri, a hotărât să publice în limba noastră toate părțile esențiale din aceste două volume, privitoare provinciei Dacia, a Moesiei în general și a țărilor Kallatia, Istrus și Tomis în special.

Câteva figuri alese din tipurile de monezi mai de seamă, vor permite cititorilor să profite în mod complet de lămurirea texturilor. Colegul nostru D-l Knechtel a binevoit să se însărcineze cu această traducere pentru care va merita recunoștința tuturor numismaților Români.

Posesor de o bogată colecțiune de monete antice din orașele noastre, pe care D-nu W. Knechtel le-a studiat cu predilecțiune, acest distins numismat cunoscând perfect limbile germană și română, colaborarea D-sale la această operă, este pentru noi un eveniment fericit.

M. Șuțu

Președintele S. M. R.

PROVINCIA DACIA

Țara Dacilor, Transilvania și o parte din România de astăzi, care s'a transformat în Provincie de către Romani după învingerea lui Decebal, în anul 107, a fost de sigur deja înainte de timpul Romanilor un câmp vast de baterea monetelor.

Pentru a putea preciza, care din imitațiunile barbare după monetele grecești și romane s'au bătut în Dacia și care în Panonia, precum și în părțile mai apusene, ar fi nevoie de a face o lucrare deosebită numai asupra tipurilor monetelor barbare, dar nu este aici locul.

Faptul că printre monetele găsite multe la un loc, s'au aflat și monete romane pe lângă monetele barbare și diferite grecești, este un semn că monetele romane aici au circulat și mai înainte de subjugarea Daciei de către Romani; ear după constituirea Daciei în Provincie, monetele romane au predominat și atunci nu s'au mai bătut monete în acea țară.

Monetele grecești, descrise de Vaillant cu efigia lui Trajan, având tipul „*Dacia trista*” și inscripțiunea pe reversul ΔΑΚΙΑ probabil că nici nu au existat. Dacă cumva s'ar mai găsi, totuși nu se poate considera că au fost bătute de către Provincie, ci de

către Greci în Creta sau alt undeva pe teritoriul grecesc. De altminterlea este știut că s'au bătut numeroase astfel de monete, însă în Roma de către împăratul Traian și Senatul roman pentru celebrarea biruinței asupra Daciei; însă acele sunt cu inscripțiuni latine.

Tot atât de puțin ca și monetele provinciale sunt și monetele orașelor din Dacia. Provincia a fost tratată în privința aceasta tot ca și celelalte Provincii apusene. Pe când teritoriilor grecești chiar celor învecinate cu Moesia inferioară li s'a acordat dreptul de baterea monetelor autonome, cel puțin orașelor, acest drept însă nu s'a acordat nici unui oraș din Dacia și Moesia superioară.

Numai dela mijlocul secolului 3-lea s'a început cu baterea monetelor proprie, în Moesia superioară sub Gordianus III și în Dacia sub Philippus. Tipurile monetelor în amândouă Provincii au multă asemănare unele cu altele, și în Dacia s'a adoptat modelul celui din Moesia. În realitate însă fiecare este independent.

Nu cunoaștem motivele, pentru care împăratul Philippus a acordat Provinciei Dacia dreptul a bate monetele. Cauza a fost poate lipsa monetelor de aramă, dar este și posibil ca împăratul să nu fi vrut să suprima populațiunii din Dacia beneficiul și onoarea, pe care predecesorul lui le acordase celei din Moesia superioară.

În ambele aceste Provincii începe o eră nouă cu baterea monetelor. La amândouă aceste inovațiuni,

care poate au mers mână în mână cu alte deciziuni luate de împărat cu Dacia, se înșiră și acele dispozițiuni cari au fost luate spre a întări autoritatea Provinciei, neatingând însă împărțirea ei în trei diviziuni teritoriale înființată 80 de ani mai încoace.

Inscripțiunea PROVINCIA DACIA arată, că aceasta a fost posesoara dreptului de baterea monetelor, ceea ce însemnează că Provincia și Comuna sau *κοινον*, adică corporațiunea comunelor numai, s'a bucurat de acest drept.

Că a existat o astfel de corporațiune și în Dacia, aceasta se certifică prin inscripțiunile dela cari cunoaștem reprezentațiunile ei, *Consilium Daciarum* și a preoției ei, *Coronatus trium Daciarum, sacerdos arae Auguste*. CU Cluj / Central University Library Cluj

Localitatea unde s'au bătut monetele nu este cunoscut precis; dar având în vedere că cele trei Provincii dace împreună au avut o singură Metropolis Sarmisegetuza, care era sediul adunării și a cultului împărătesc, se poate admite cu siguranță cum că acolo s'a aflat monetăria pentru baterea monetelor dace.

Era nouă, adică o numerotație nouă a anilor, care s'a introdus tot deodată cu baterea monetelor se pare că nu prea a fost răspândită în public, de oarece ne lipsesc inscripțiuni din timpul acela, cari să fi fost datate după era nouă. Aceasta o cunoaștem exclusiv numai prin monetele de pe al căror revers în exerga, se află regulat și fără excepțiune indicațiunea anului AN. I., AN. II. etc.

Din nenorocire monetele tocmai în această parte sunt stricate și câte odată necomplete, astfel că foarte ușor se ivesc greșeli la citirea lor. Se poate că în colecțiile din Transilvania și Ungaria să se mai ivească câte o monedă necunoscută și dorită.

Baterea monetelor din era nouă ocupă epoca dintre anii I—XI, adică dela Philippus până la Valerianus și Gallienus; iar următorul tablou ne arată cum a urmat împărțirea lor.

Literile A B C D E însemnează tipurile principale descrise mai la vale. Rândurile orizontale arată anul și tipul al fiecărui împărat (imperateasa, Caesar); iar în rândurile verticale se arată pe fiecare an efiigiile împăraților și tipurile bătute.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
Philippus sen. Otacilia Philippus jun. Caes. Philippus jun. Aug.	ABA' AB	ABC ABC AC	B B B								
Decius Etruscilla Etruscus Caes. Hostilianus Caes.			(B?)	BDD/ BD	BD D D BD						
Gallus Volusianus					BD BD						
Aemilianus							BD	BD			
Valerianus Gallienus						(E) (E)	BD B	A/ DE	AE DE	E E	

Esaminând acest tablou se constată că avem înaintea noastră o eră specială și regulat numerotată, cea ce a dovedit și Eckhel cu privire la diferitele îndoieli și presupuneri expuse de către numismatici mai vechi. Despre monetele lui Valerianus și Gallienus cu AN. VI., care nu se potrivesc cu clasificarea aceasta, se va vorbi mai la vale.

Mai înainte de toate trebuie să constatăm origina și timpul când a început era nouă dacică, cea-ce este ușor de probat prin monetele imperatului Aemilianus; unele din ele poartă data AN. VII. și altele AN. VIII., prin urmare anul dacic VIII. a început sub dominațiunea acestui împărat, adică: între lunile Iunie și Septembrie anul 253, de oare-ce dominațiunea sa cu totul a fost cam trei luni, anume între Iunie și Septembrie 253. Din aceasta rezultă dar că începutul erei întreg dacic, trebuie fixat între lunile Iunie și Septembrie anul 246.

Eckhel, care a lăsat să fie întinsă dominațiunea lui Aemilianus încă până la anul 254, admisese începutul erei pentru 1 Ianuarie 247; el a fost influențat însă de presupunerea, că calculațiunea anilor în coloniile și municipiile romane s'a făcut tot după era romană, astfel că anul nou dacic a trebuit să începă tot cu 1. Ianuarie. Presupunerea aceasta este neîntemeiată ceea-ce se dovedește, că și la Viminacium din Moesia superioară, anul nou tot toamna a început.

Era dacică începe dar toamna tocmai în ziua aceea din anul 246, în care împăratul Philippus a acordat

Provinciei dreptul de bătut monete. În acel timp el a stat în Dacia din cauza războiului carpisc, cu care ocazie poate că a introdus și alte inovațiuni.

Cu exactitate nu putem preciza ziua începutului erei nouă, dar monetele lui Aemilianus cu AN. VII. ne probează, că anul nou a început puțin timp după începutul lunii lui Iunie, și alte monete numeroase cu AN. VIII. probează că începutul a fost înainte de sfârșitul lunii lui Septembrie. Cu toată probabilitatea trebuie să căutăm ziua începutului erei dacă în Iulie sau August 246.

Incompatibil cu acest calcul și cu ori-care altul, sunt numai monetele lui Valerianus și Gallienus, cu anul VI. Acești împărați au ajuns la guvern în anul VIII; dar nu se cunosc monete cu capetele lor din AN. VII., pentru aceasta, fără îndoială data cu AN. VI. trebuie să fie falsă. Și Eckhel cu drept a recunoscut că monetele acestea nu s'au bătut în anul VI, ci mai târziu și presupune că s'au întrebuițat ștampilele din AN. VI. pentru monetele împăraților dominanți. De altmintrelea nu este posibil, că s'au păstrat ștampilele vechi în timpurile acelea, și aproape cu siguranță se poate dovedi, că și ștampilele datează din anii mai târzii, de oarece reversurile acestor monete au tipul de femeie cu două fanioane (Tipul E), care se află de altmintrelea tocmai pe acelea cu AN. X și XI., pe când în anii VII., VIII și VIII, apar încă tipurile cele mai vechi. Din aceasta s'ar putea deduce, că monetele lui Valerianus și Gallienus, pe care se citește AN. VI s'au bătut cu ștampile

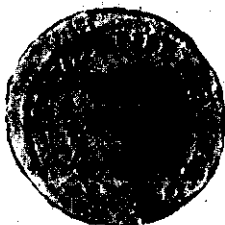
ușurel tăiate sau rău conservate cu AN. XI. În nici un caz nu pot altera aceste monete necorecte calculul erei dacice. Provincia Dacia a avut numai o singură eră, care a început în Iulie sau August 246 și datele de pe monetele fiecărui împărat stau în concordanță cu cronologia timpului, după cum ne sunt în general cunoscute.

Baterea monetelor încetează în anul XI și aceasta este unul din semnele de decadentă și perire a dominațiunii romane peste Dacia în anul 256 sau 257.

Inscripțiunea PROVINCIA DACIA (câte odată scurtaț pe monetele ulterioare) prin eare se caracterizează Provincia ca posesoară a dreptului de baterea monetelor, se poate considera tot deodată ca explicațiune a figurai femeesți, care se află ca tip pe reversul celor mai multe monete. Noi găsim treptat unul lângă altul tipurile următoare :

TIP A.

TIP A'.

TIP A. Figură femească în haină lungă cu căciulă phrygiană pe cap, în picioare, spre stânga, ține în

mâna dreaptă o sabie curbată, în mâna stângă un fanion cu inscripțiunea pe el D F, lângă picioare o aquilă de față cu aripile întinse și capul cu o coroană în cioc spre dreapta; la dreapta figurei un leu pășind spre dreapta.

TIP A' (rar) egal cu A cu deosebire numai că sabia se ține de către femeie în mâna stângă, și fanionul (fără inscripțiune vizibilă) în mâna dreaptă

TIP B.

TIP C.

TIP B. Aceeași figură în picioare între aquila și leu, ține în mâna dreaptă sabia, în mâna stângă fanionul cu cifra XIII pe el. Înaintea figurei un alt fanion, izolat, cu cifra V.

Fiind-că sabia este de multe ori rău conservată și nu se poate distinge bine, descrierea făcută de unii este adese ori inexactă; s'a crezut că femeia ține două fanioane, prin urmare asemănător cu Tip E, care apare însă numai pe monetele sigure ale lui Valerianus.

TIP C. Această figură, șezând, spre stânga; atributele ei diferă însă fanioanele se află totdeauna pe ele.

TIP D.

TIP E.

TIP D. Figură femeescă, fără căciulă phrygiană, în picioare, între aquila și leu; în mâna dreaptă ridicată ține o ramură de copac, și în mâna stângă un sceptru.

TIP D' la fel cu D, cu deosebire numai că pe sceptru se află o Victoria cu coroană și palm.

TIP E. Figură femeescă în picioare, spre stânga, între aquilă și leu, cu mâinile întinse, ține în fiecare mână câte un fanion; cifrele pe fanion nu se pot distinge de obicei. Caracterul reprezentățiunii este foarte ușor de explicat. Figura femeescă pe tipurile A, A', B, C și E reprezintă Dacia. Sabia curbată și căciula asemănătoare cu cea phrygiană se știe că sunt atribuțiunile Dacilor. Numai la o parte din monetele ulterioare cu Tip E, se pare că căciula este înlocuită prin „Modius“, atributul Provinciilor personificate.

Inscripțiunile de pe fanioane, precum și animalele asociate, s'au explicat exact deja de Eckhel, pe de o parte după indicațiunile lui Froelich și Neumann.

Literile D F sunt prescurtările dela DACIA FELIX cum se numește Provincia și pe monetele lui Decius.

Cifrele V și XIII însemnează cele două legiuni, cari (după Dio Cassius și a inscripțiunilor) au stat în Dacia în secolul al 3-lea *Legio v Macedonica* și *Legio XIII Gemina*, și după cum ne avisează monetele lui Gallienus, aquila este atribuțiunea legiunei V și leul al legiunei XIII.

Faptul că în Dacia și Moesia superioară garnizoana s'a compus din o mai mare fracțiune a populațiunei decât în celealte Provincii învecinate, era potrivit a se pune cifrele pe fanioanele din monete, sau a se pune cel puțin chipurile celor două animale acolo unde Dacia ține în mână fanionul propriu al Provinciei

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Aceste două animale apar pe urmă și pe monetele acelea, cari în loc de Dacia au o altă figură, fără căciula phrygiană, cu un sceptru și o ramură de copac (Tip. D și D'). Precum cu drept a remarcat și Sallet, figura aceasta este tipul roman al păcii (PAX). Acest tip a fost din nou introdus de către Decius în anul III și se găsește tot la fel pe monetele simultane dela Viminacium, însă fără Victoria pe sceptru.

Aceasta stă în legătură și cu faptul că acest împărat, după o inscripțiune nu mult mai târziu, a fost celebrat ca *Restitutor Daciarum*. Tipul nou marchează prin urmare origina reconstituirei păcii la Dunărea de jos și s'a mai aplicat încă și după ce nu a mai putut să aibă această însemnare.

În sfârșit se mai naște întrebarea asupra valorilor ce reprezintă monetele din Provincia Dacia.

Pretinsele monete de argint ce s'au menționat în literatura mai veche, au fost argintate sau turnate; monete autentice sunt numai de bronz. Dintre acestea se găsesc niște exemplare de o greutate excepțională, care lesne se recunosc ca excepțiuni; căci cu greu se poate admite că monetele de atare greutate (63, 40, 30 gr.) au circulat ca bani.

Greutatea monetelor obișnuite variază foarte mult. Cu toate acestea se pot distinge trei nominale, cel puțin printre monetele lui Philippus, subț care s'au bătut cele mai numeroase și cele mai bine îngrijite.

Cel mai mare nominal cântărește cam 16 gr. care probabil a trebuit să fie *Sesterțul*. Al doilea cu o greutate aproximativă de 6 gr. se poate considera ca *Dupondius*: aceasta și pentru că împăratul poartă regulat o coroană pe cap. Al treilea cel mai mic și numai cu capul lui Philippus junior, cântărește de obicei 3 gr. și se poate considera ca *as*.

Subț împărății ulterioari apare numai câte un singur nominal, care devine (cu puține excepțiuni) tot mai nșor. Diametrul lor nu prea se micșorează, dar piesa se subțiază treptat treptat. Greutatea se micșorează de la 13 la 8 gr. câte o dată încă mai mult. Cu toate acestea se poate admite că monetele au avut valoarea unui *Sesterț*.

W. Knechtel

DARUL REGAL

Majestatea Sa Regele a binevoit să încurajeze din nou Societatea Numismatică Română îmbogățindu-i colecția cu încă alte 60 diverse medalii străine pe lângă cele 12 din trecut, pentru care Societatea prin Președintele său mulțumește Majestății Sale cu adâncă recunoștință.

Medaliile oferite de M. S. Regele

În urma publicării din broșura societății „Dare de seamă asupra mersului societății dela 1903—1910“ publicată în anul 1910; tot în 1910, cu data Noembrie 20/3 Decembrie, pe lângă o scrisoare a bibliotecarului Curții Regale, D-l Gh. G. Chirileanu, s'a mai primit una plachetă cu cutia de piele și mătase în amintirea morței Principelui Leopold de Hohenzolern, fratele M. S. Regelui, cu datele 1835—1905. Avers bustul Principelui, Revers Castelul Sigmarin ghen, de Tony Szirmai, Paris.

Cele 60 medalii și plachete descrise mai jos, în mare parte sunt bătute pentru suverani, bărbații de stat, savanți, pentru fapte militare și politice etc., cu ocaziunea jubilarii la diferite epoce ce li s'a făcut.

Aceste medalii sunt bătute de către fabrica Wilhel Mayer et. Frz. Wilhelm, care a bătut Societății seria Domnitorilor și a celor alte medalii:

1. Una plachetă bronz 120 pe 100 milimetri. Avers Regele Vilhelm II al Vîrtenbergului. Revers fără inscripție.
2. Medalie de bronz diametru 60. Avers un castel cu inscripția Muzeum de Pfalz 1909, biserica în jur cu inscripție Latină.
3. Medalie de bronz 60. Avers Dumont, născut 1828 Revers inscripție 1828—1908.
4. Medalie bronz 60. Avers bustul Rudolph Virchow. Revers Virchow operând un pacient.

5. Monumentul lui Bismark ca tânăr. Revers inscripție în limba germană. Medalie de bronz de 50.
6. Medalie bronz de 60 Monumentul lui Schiller cu un înțel. Revers datele 1805 - 1905.
7. Medalie bronz de 50. Avers capul lui Schiller. Revers casa unde s'a născut și inscripția a 150 ani dela naștere, 10 Noembrie 1909.
8. Medalie bronz de 50. Avers capul lui Schiller. Revers casa lui transformată în Muzeu.
- 9 Medalie bronz 50. Avers, capul lui Justus von Liebig. Revers, născut 12 Mai 1803, mort 18 Aprilie 1873
10. Medalie bronz 50, capul lui Cellim. Revers, inscripție.
11. Medalie bronz 50. Avers capetele Regelui și Reginei Virtenbergului. Revers inscripție în amintirea a 25 ani al căsătoriei 1886 - 1911.
12. Placheta bronz 73 - 53. Avers busturile Impăratului Vilhelm II și a Impărătesei Augusta-Victoria la al 25-lea an al căsătoriei 1881 - 1906.
13. Placheta bronz 50 - 40 în amintirea Impăratului Vilhelm I, anul 1797 - 1888. Revers fără inscripție.
14. Placheta bronz 50 - 40. Avers bustul Impăratului Vilhelm II. Revers fără inscripție.
15. Placheta bronz 50 - 40. Avers capetele a celor trei Impărați Vilhelm I, Friederich III, Vilhelm II. Revers fără inscripție.
16. Placheta bronz 50. Avers, capul împăratului Friederich III, cu 1888. Revers fără inscripție.
17. Placheta bronz 50. Avers, capul lui Napoleon I, cu datele 1769 nașterea și 1821 moartea. Revers fără inscripție.
- 18 Medalie bronz 50 Avers, capetele lui Friederich I-u și Vilhelm II. Revers, în amintirea a 100 ani dela proclamarea Virtenbergului ca regat.
19. Placheta bronz 50. Bustul Reginei Luisa 1776 - 1810. Revers fără inscripție.
20. Placheta bronz 50. Bustul Reginei Luisa, la fel ca cea dela No. 19.
21. Medalie bronz 40. Avers, capetele Margrafului Friederich și al Regelui Friederich August. Revers universitatea din Leipzig a 500 ani de amintire 1409 - 1909.
22. Placheta bronz 50 - 40. Avers bustul lui Bismark. Revers fără inscripție.
23. Placheta bronz 50 - 40. Avers bustul lui Bismark ca la No. 22.
24. Placheta bronz 50 - 40. Avers bustul lui Friederich-Vilhelm Kurfurst von Brandenburg 1620. Revers fără inscripție.
25. Placheta bronz 50 - 40. Repetiția celei dela No. 24.

26. Placheta bronz 50 -40. Repetiția celei dela No. 24 și 25.
27. Placheta bronz 50-40. Avers bustul lui Rembrandt von Rhyu.
Revers în amintirea a 300 ani 1606-1906.
28. Placheta bronz 50-40. Avers și Revers aceeași ca la No. 27.
29. Placheta bronz 50-40. Avers capul lui Dante. Revers fără inscripție.
30. Placheta bronz 50-40. Avers bustul lui Max Gork născut la Martie
1868 Revers fără inscripție.
31. Placheta bronz 50-40. Avers capul lui Ioh Strauss 1825-1899.
Revers fără inscripție.
32. Placheta bronz 50-40. Avers bustul lui Detlev v. Siliencron 1844-
1909. Revers fără inscripție.
33. Placheta bronz 50-40. Avers bustul lui Ruch. Strauss. Revers
fără inscripție.
34. Placheta bronz 50-40. Avers bustul lui Rob. Schumann 1810 - 1856.
Revers fără inscripție.
35. Placheta bronz 50-40. Avers capul lui Franz Liszt, născut 22 Oc-
tombrie 1811, mort 31 Iulie 1886. Revers fără inscripție.
36. Placheta bronz 50-40. Avers bustul lui Albrecht Durer. Revers
fără inscripție.
37. Placheta bronz 50-40. Avers bustul lui Jos. Haidin, născut 31
Martie 1732, mort 31 Mai 1909. Revers fără inscripție.
38. Placheta bronz 50-40. Avers bustul lui G. Fr. Handel, născut
23 Februarie 1665, mort 13 Aprilie 1759. Revers fără inscripție.
39. Placheta bronz 50-40. Avers capul lui Friederich Nietzsche 1844-
1900. Revers fără inscripție.
40. Placheta de bronz 50-40. Avers bustul profesorului Dr. Ernst
Bergmann. Revers fără inscripție.
41. Placheta de bronz 50 - 40, un cap cu 1821 $\frac{12}{111}$ 1911. Revers fără
inscripție.
42. Placheta de bronz 50 - 40. Avers bustul lui Björnson, născut 8 De-
cembrie 1832.
43. Placheta de bronz 50-40. Avers bustul lui Karl von Linne 1707 -
1778. Revers fără inscripție.
44. Placheta bronz 50-40. Avers bustul lui I. F. Aiokke (scriere Ru-
scască) 1863-1895. Revers fără inscripție.
45. Placheta bronz 50-40. Avers bustul lui Th. Körner. Revers fără
inscripție.
46. Placheta bronz 50-40. Avers bustul lui Darwin 1809-1882. Re-
vers fără inscripție.
47. Placheta bronz 50-40. Avers bustul lui Franz Grillporzer. Revers
fără inscripție.

48. Placheta bronz 50—40. Avers bustul lui Rubinstein 1830—1894. Revers fără inscripție.
49. Placheta bronz 50—40. Avers bustul Dr. Burckhard, născut 1847, mort 1907. Revers fără inscripție.
50. Placheta de bronz 50—40. Avers bustul lui Vict. von Scheffel, 1826—1886. Revers fără inscripție.
51. Placheta bronz 50—40. Avers capul lui Lessing 1729—1778. Revers fără inscripție.
52. Placheta bronz 50—40. Avers bustul lui Mommsen 1817—1903. Revers fără inscripție.
53. Placheta bronz 50—40. Avers bustul lui Leon Tolstoi 1828—1910. Revers inscripție în limba Rusă.
54. Placheta bronz 50—40. Avers atelierul de tipografie a lui Gutenberg cu inscripția Iohann Gutenberg 1400—1900. Revers fără inscripție.
55. Placheta bronz 50—40. Avers bustul lui Ibsen. Revers fără inscripție.
56. Placheta bronz 50—40. Avers capul lui Vinzenz Priessnitz 1799—1851. Revers fără inscripție.
57. Placheta bronz 50—40. Avers bustul lui Adolf v. Menzel. Revers fără inscripție.
58. Placheta bronz 50—40. Avers bustul lui Brahms 1833—1897. Revers fără inscripție.
59. Placheta bronz 50—40. Avers bustul lui Al. v. Humboldt. Revers fără inscripție.
60. Placheta bronz 60—40 busturile lui Al. v. Humboldt și a lui A. Bonpland 1799—1804. Revers un peisaj cu inscripția al 14-lea internațional congres American la Stuttgart 18—23 August 1904.

Colonel Gh. Iordănescu.

